

Uvod

Monopol je nastao od grčke reci *monos* sto znaci jedan i reci *polein* sto znaci prodati.

Monopol je nesto za cime cesto poseze drzava da bi lako i efikasno punila svoj budzet. Drzava je tako stavljala pod monopol duvan, sibice, alkohol i sl.

Monopol moze imati i firma koja ima ekskluzivan proizvod. Rec je o preduzecu koje jedino proizvodi neki proizvod u privrednom sektoru, a niko drugi ne proizvodi ni supstitut. On generalno nije dobar za firmu koja ga ima, jer se ona onda uljuljka na stalnim prihodima, okleva da ulaze u razvoj i na kraju gubi trziste.

Primer monopola je pojava automobila na pocetku 19. veka .

1908. godine Ford je proizveo model 'T', auto dizajniran za obicnog coveka. Bio je jeftin, pouzdan i lak za voznju bas kao i kocija sa konjima, koje je zamenio. Ford je prodao 10.000 modela 'T' u svojoj prvoj godini proizvodnje. Nakon toga, prodaja je svake godine udvostrucavana. Godine 1913. skoro 200.000 modela 'T' je bilo prodato, a Ford je brzo menjao sve americke obrasce potrosnje, putovanja i standarda zivota.

Za vreme ovog ranog razvitka auto-industrije, Henri Ford je dominirao u tom polju. Bilo je i drugih proizvodjaca, ali Fordova motorna kompanija je bila jedini proizvodjac stedljivih 'automobila za sve'. U ovakvoj situaciji, Henri Ford je mogao da diktira cenu i izgled svojih automobila. Kada je otvorio nove linije proizvodnje u Hajlend Parku, naglo je podigao cenu modela 'T' za 100 dolara-povecanje od 12%-da bi pomogao isplatu na novo postrojenje. Zatim je odlucio da ofarba sve modele 'T' u crno. Kada su se kupci zalili da nedostaje boja, Ford je savetovao jednog od svojih prodavaca 1913.godine : 'daj im boju koju zele, samo ukolko je je to crna boja.

Henri Ford je imao moc na trzistu. Mogao je da diktira kakve boje automobila ce Amerikanci da kupuju. I mogao je da podigne cenu modela 'T' bez straha da izgubi sve svoje musterije. Takva moc je strana konkurentnim firmama, koje su stalno pod pritiskom da smanje troskove, poboljsaju kvalitet i da udovoljavaju kupcima.

Primer monopola je i pojava mobilne telefonije u Srbiji. Prvi i ekskluzivni davalac usluga kao monopolista je prve telefone prodavao cak za 10.000 nemackih maraka u doba kada je prosecna plata bila stotinak maraka. Pojava drugog operatora ili konkurencije je u veoma kratkom roku oborila cene i omogucila skoro svakom ko zeli da postane sopstvenik takvog aparata.

Takodje su primeri : zeleznica, gasovod, voda, struja. No, i ovi monopolisti moraju racunati sa konkurencijom i iz drugih privrednih sektora, na primer struju i gas

moгу zameniti druga goriva. Na dugi rok, ni jedan monopolista nije siguran od napada konkurenata.

Za razliku od monopola postoji monopson. **Monopson** je kada postoji samo jedan kupac, a vise prodavaca.

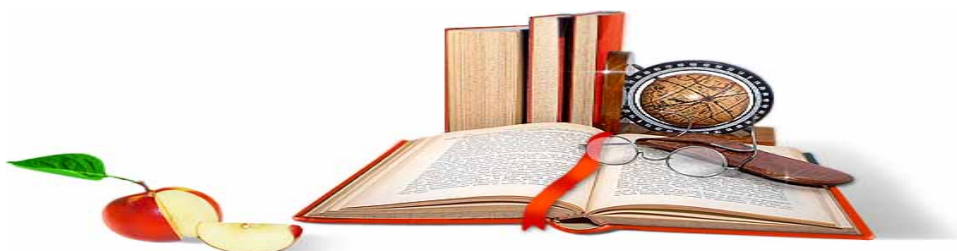
Primer monopsona imamo u proslim periodima kada je drzava bila jedini kupac zita ili duvana, tj., kada te proizvode nije bilo dozvoljeno prodati drugome.

Fiskalni monopol predstavlja iskljucivo pravo drzave da proizvodi, kupuje i prodaje pojedina potrosna dobara, a u cilju ostvarenja drzavnih prihoda. Drzava moze da neka od ovih prava prenese privatnim licima ili da ih ostavi u privatnim rukama, tako da monopol moze biti delimican.

**---- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE
PREUZETI NA SAJTU WWW.MATURSKI.NET ----**

BESPLATNI GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI TEKST
RAZMENA LINKOVA - RAZMENA RADOVA
RADOVI IZ SVIH OBLASTI, POWERPOINT PREZENTACIJE I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJALI.

WWW.SEMINARSKIRAD.ORG
WWW.MAGISTARSKI.COM
WWW.MATURSKIRADOVI.NET

NA NAŠIM SAJTOVIMA MOŽETE PRONAĆI SVE, BILO DA JE TO [SEMINARSKI](#), [DIPLOMSKI](#) ILI [MATURSKI](#) RAD, POWERPOINT PREZENTACIJA I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJAL. ZA RAZLIKU OD OSTALIH MI VAM PRUŽAMO DA POGLEDATE SVAKI RAD, NJEGOV SADRŽAJ I PRVE TRI STRANE TAKO DA MOŽETE TAČNO DA ODABERETE ONO ŠTO VAM U POTPUNOSTI ODGOVARA. U BAZI SE NALAZE [GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI RADOVI](#) KOJE MOŽETE SKINUTI I UZ NJIHOVU POMOĆ NAPRAVITI JEDINSTVEN I UNIKATAN RAD. AKO U [BAZI](#) NE NAĐETE RAD KOJI VAM JE POTREBAN, U SVAKOM MOMENTU MOŽETE NARUČITI DA VAM SE IZRADI NOVI, UNIKATAN SEMINARSKI ILI NEKI DRUGI RAD NA LINKU [IZRADA RADOVA](#). PITANJA I ODGOVORE MOŽETE DOBITI NA NAŠEM [FORUMU](#) ILI NA

maturskiradovi.net@gmail.com